

Itä-Suomen aluehallintovirasto

Kirjaamo

PL 50

50101 Mikkeli

kirjaamo.yhteinen@avi.fi

ISAVI/5241/2018, ISAVI/5242/2019

Selvitys palvelukeskuksen henkilöstömitoituksen ja –rakenteen korjaamisesta

Itä-Suomen aluehallintovirasto on pyytänyt 1.6.2020 saapuneella päätöksellä 28.5.2020 antanut seuraavan määräyksen Tuusniemen kunnalle: Itä-Suomen aluehallintovirasto määrää Tuusniemen kuntaa järjestämään kunnan palvelukeskuksen tehostetun palveluasumisen yksiköihin asukkaiden palvelutarpeeseen nähden riittävän määrän sosiaali- ja terveydenhuollon koulutettua henkilöstöä ilman aiheetonta viivytystä ja kuitenkin viimeistään 15.7.2020 mennessä. Kunnan tulee varmistaa, että yksikössä työskentelee jokaisena viikonpäivänä ja vuorokaudenaikana asukkaiden palvelutarpeen edellyttämä henkilökuntamäärä ja rakenne. Henkilöstömitoituksen ja –rakenteen osalta korjaavia toimenpiteitä tulee tehdä välittömästi asiakas- ja potilasturvallisuuden varmistamiseksi.

Tuusniemen kunnan palvelukeskuksen henkilöstörakenne on selvitetty aiemmin aluehallintovirastolle annetussa selvityksessä. Tuusniemen kunnan vakituisen henkilöstön henkilöstörakenne on vastannut hoitajamitoitusta. Mänty- ja Tuomikodin vakituisten paikkojen määrä on 24. Koivukodissa on 19 paikkaa.

Aluehallintovirasto katsoo, että toteutuneiden työvuorolistojen mukaan Tuusniemen kunnan tehostetun palveluasumisen yksikön henkilökuntamäärä ei ole kaikissa vuoroissa ollut riittävä ja henkilöstörakenne ei vastaa asiakkaiden hoivan- ja huolenpidon sekä palvelujen tarvetta. Työvuoroissa ei työskentele riittävästi sosiaali- ja terveydenhuollon koulutuksen omaavia työntekijöitä. Selvityksessä kerrottu henkilöstömitoitus on ilmoitettu nähtävästi henkilöstövakansseina. Selvityksessä ei ole huomioitu sitä, että useampi lähihoitaja työskenteli osa-aikaisesti.

Vastauksena edeltävään ilmoitetaan, että selvityksessä on ilmoitettu henkilöstövakanssit. Palvelukeskuksen henkilöstörakenteessa tulee lisäksi huomioida yhden kotipalvelun henkilöstövakansseissa olevan lähihoitajan yöhoidon työpanosta 0,6 henkilön verran. Talousarviossa on varauduttu henkilöstömenoihin henkilöstövakansseiden mukaan huolimatta siitä, työskenteleekö jokin henkilö osa- tai kokoaikaisesti. Jos yksikössä on pysyvämmiin esim. kaksi 50 % työaikaa tekevää, niin heidän lisäksi voidaan yksikköön ottaa pysyvämmiin kokoaikainen tekijä. Edelleenkin todetaan, että pulmana ei ole se, ettei vakanssi- ja henki-

löstörakenne vastaisi vaadittavaa henkilöstömitoitusta, vaan se, että pätevää työvoimaa kaikkiin vakansseihin ja sijaisuuksiin ei ole saatu kaikista ponnisteluista ja määräyksistä huolimatta.

Aiemmassa selvityksessä annetun yhteenvedon analysointi 17.7.2020 tehdään seuraavassa:

Yhteenveto toimenpiteistä henkilöstövaikuttamiseksi, osaamisen kohottamiseksi ja asiakas- ja potilasturvallisuuden lisäämiseksi:

1. Oppisopimuskoulutusta on lisätty koulutetun työvoiman saamiseksi.
  - Oppisopimusopiskelijat ovat jatkaneet opintojaan. Palvelukeskuksessa on kaksi oppisopimusopiskelijaa. Toinen on suorittanut opinnot ??? opintopistettä ja toinen ??? opintopistettä. Toisen oppisopimussuhteen taustallataustalla on vakanssi, toisen ei.
2. Työvoimakoulutus on organisoitu koulutetun työvoiman saamiseksi.
  - Tuusniemen kunnan työllisyysvaroin on otettu oppisopimusopiskelijaksi yksi toistuvasti laitoshuoltajan tehtävissä sijaisena ollut oppisopimusopiskelija ajalle 1.6.2020 - 31.8.2021.
3. Koneellinen annosjakelu on lisännyt henkilöstön välitöntä työaikaa ja lääketurvallisuutta.
  - Koneellisen annosjakelun laajentaminen Koivukodin puolelle on aloitettu.
4. Palvelujen laatua on nostettu ostamalla geriatripalveluja.
  - Geriatripalvelujen ostamisesta on voimassa toistaiseksi tehty sopimus.
5. Yöhoitoa ja koulutetun henkilöstön määrää vahvistetaan vuodeosaston pienenemisestä vapautuvalla resurssilla.
  - Vuodeosastaselvitys 2020 ei tuottanut resursseja eikä henkilöstön siirtoja Tuusniemen kunnan sosiaalipalveluihin. Kuopion kaupungin kanssa on päästy alustavaan sopimiseen siitä, että terveydenhuollon sopimusta jatketaan 1.1.2021 alkaen toistaiseksi. Sopimuksen yksityiskohdat työstetään elokuun 2020 aikana koskien aikataulutamista mm. seuraavien asioiden osalta: vuodeosaston tuleva toimintamalli ja resursointi, kotisairaaloiminta, kotipalvelun ja kotisairanhoidon yhdistäminen kotihoidoksi ja sosiaali- ja terveydenhuollon yöhoidon resursointi. Tässä yhteydessä varmistetaan terveydenhuollosta vapautuvan resurssin kohdentaminen Tuusniemen vanhuspalveluihin.
6. Asumispalveluissa ja vuodeosastolla tehdään siivoustyön mitoitus laitoshuoltajien työpanoksen kohdentamiseksi eri yksiköiden tarpeiden mukaisesti.
  - Siivoustyön mitoituksen tekeminen pitkittyi kevään koronapandemian aiheuttamien rajoitustoimenpiteiden vuoksi. Siivoustyön mitoituksesta on saatu ensimmäinen raportti 15.7.2020. Raportista tehdään johtopäätökset ja päätökset resurssien kohdentamisesta yksiköiden tarpeiden mukaisesti elokuun 2020 aikana.
7. Tiedonsiirtoa ja asiakas- ja potilasturvallisuutta parannetaan ottamalla käyttöön Pegasos-potilastietojärjestelmä.
  - Pegasos-potilastietojärjestelmän loppukäyttäjäkoulutukset ovat elokuun 2020 ja käyttöönotto 1.10.2020.

8. Käynnistetään keskustelut hoiva-avustajakoulutuksen saamisesta alueelle.
  - Asiasta on keskusteltu Sakkyn opettajien kanssa muiden koulutus-asioiden yhteydessä.
9. Otetaan käyttöön vuokratyövoiman käyttö lyhytaikaisissa sijaisuuksissa.
  - Sosiaalilautakunta teki 24.3.2020 kunnanhallitukselle esityksen Sarastia Rekry Oy:n sijaistyövoiman käytöstä. Koronapandemian vuoksi kokouskäytännöt viivästyivät ja osakkeiden osto päätettiin Tuusniemen kunnanvaltuuston kokouksessa 22.6.2020. Sarastia Rekry Oy:n kanssa on 1.7.2020 solmittu sopimus sijaistyövoiman käytöstä vanhus- ja vammaispalveluissa. Esimiesten ensimmäinen koulutus on ollut 16.7.2020 ja Sarastia Rekry Oy:n sijaispalvelujen käyttöönotto alkaa siten, että ensimmäiset sijaiset ovat käytettävissä 7.9.2020 alkavalla työvuorolistalla.

Edellisen aluehallintovirastolle annetun selvityksen jälkeen Palvelukeskukseen/ Mänty- ja Tuomikotiin on otettu jatkuva sijainen 30.3.2020 - 14.9.2020, minkä jälkeen hänelle on tehty toistaiseksi voimassa oleva sopimus. Koivukodissa on ollut uusi pätevä osa-aikainen lähihoitajasijainen määräaikaisilla sopimuksilla helmikuusta 2020 alkaen. 1.9.2020 alkaen hänelle tehdään sopimus 60 %:n työajalla 31.8.2021 saakka. Poikkeusolojen aikana, kun kehitysvammaisten päivätoiminta oli suljettuna, siirtyi lähihoitaja työskentelemään Mäntykodissa ajalla 14.4. – 30.6.2020. Kotipalvelun lähihoitajia on tarvittaessa työskennellyt Mänty- ja Tuomikodin työvuoroissa. Poikkeusolojen aikana siirtyi yksi koulunkäynninohjaaja, jolla on aiempi pitkä kokemus hoivatyöstä ja mm. hammashoitajan koulutus, Mänty- ja Tuomikotiin. Hän toimii vuosilomien sijaisena 10.8.2020 saakka.

Aluehallintovirasto toteaa, että yksikön asiakkaiden palvelujen tarpeiden mukainen henkilöstö tulee mitoittaa siten, että avustaviin tehtäviin eli ns. välillisiin työtehtäviin käytettyä aikaa ei lasketa välittömän asiakastyön henkilöstömitoitukseen. Välillisten työtehtävien hoitamiseen tarvittava henkilöstömitoitus tulee laskea erikseen ja sen tulee olla riittävä vastaamaan asiakkaan hyvää ja laadukasta sosiaalihuoltoa asumispalveluissa. Vakiintuneesti valvonnassa on katsottu, että avustavissa tehtävissä henkilöstömitoituksen tulee olla 0,1 työntekijää asiakasta kohden. Henkilötön määrää arvioitaessa huomioidaan asiakastyöhön osallistuvan henkilöstön koulutus- ja tehtävä rakenne esimerkiksi siten, toteutuvatko tukipalvelut osana hoitohenkilöstön työtä vai ovatko ne erikseen hankittu.

On huomioitava, että Mänty- ja Tuomikodin kahdella nykyisellä laitoshuoltajalla on pitkäaikainen kokemus hoivatyöstä. Heidän osaamisensa täyttää hoivatyöntekijän vaatimuksen, joten heidän työpanoksestaan pitää voida laskea 0,50 % hoivatyöhön. He eivät osallistu lääkehoitoon. Siivoustyön mitoitus on tehty kesä-heinäkuun vaihteessa 2020 ja siitä on saatu ensimmäinen raportti 15.7.2020. Sen mukaan Mänty- ja Tuomikodin perussiivouksiin käytettävä aika on 5,96 tuntia päivässä ja sen lisäksi perussiivouksiin 160 tuntia vuodessa. Asumispalveluyksikköjen

vaatehuolto ostetaan Sakupelta, joten sekään ei vie aikaa hoivatyöltä. Näin ollen laitoshuoltajien nimikkeellä olevien työntekijöiden työpanosta voidaan kohdentaa myös hoivatyöhön.

Koska haasteet pätevien sijaisten saamisessa ovat olleet tiedossa ja myös koronapandemia rajoitti intervalliasukkaiden ottamista asumispalveluihin, päädyttiin järjestämään intervalli- eli jaksohoito toistaiseksi pääsääntöisesti Tuusniemen vuodeosastolla, minkä täyttöprosentti on ollut alhainen. Näin ollen palvelukeskuksen asiakasmäärä ja hoidon ja hoivan tarve on ollut vähäisempi kuin aiemmin.

Tuusniemen sosiaalilautakunta toteaa, että määräyksen noudattamiseksi on tehty toimenpiteitä ja tehdään edelleen. Rakenteelliset ratkaisut, kuten sijaistyövoiman rekrytointi Sarastia Rekry Oy:n kautta, eivät ole voineet aikataulullisista syistä johtuen toteutua 15.7.2020 mennessä. Sen odotetaan parantavan merkittävästi pätevän sijaistyövoiman saantia.

Aluehallintoviraston mukaan palvelukeskuksen henkilökunnalta on tullut yhteydenottoja huolesta asiakas- ja potilasturvallisuuden vaarantumisesta. Lisäksi aluehallintovirastossa on käsitelty kanteluja asiakas- ja potilasturvallisuuden vaarantumisesta palvelukeskuksessa. Tuusniemen sosiaalilautakunnan tiedossa on vuoden 2020 aikana yksi pelastuslaitoksen tekemä kantelu Koivukodista. Tuusniemen sosiaalilautakunnan tiedossa ei ole muita muistutuksia, kanteluita tai henkilöstön epäkohtailmaisuja vuodelta 2020.

Tuusniemen sosiaalilautakunta katsoo, että asiakas- ja potilasturvallisuus ei ole vakavasti vaarantunut Tuusniemen palvelukeskuksen asumisyksiköissä. Sosiaalilautakunnan mielestä uuden määräyksen antamiseen uhkasakolla tehostettuna ei ole tarvetta. Tuusniemen kunta jatkaa ponnisteluja henkilöstön ja sijaisten saamiseksi.

Eeva Seppänen
sosiaalijohtaja